

HUDUDIY INVESTITSİYALAR ORQALI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Esanboyev Furqat Jalol o‘g‘li

Shayxontohur tuman hokimining o‘rinbosari –
investitsiyalar, sanoat va savdo bo‘limi boshlig‘i

Annotatsiya. Mazkur ilmiy tezisda O‘zbekiston Respublikasida hududiy investitsiyalarni jalb qilish orqali iqtisodiy rivojlanishni ta‘minlash strategiyalari tahlil qilinadi. Hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, sanoatni rivojlantirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va bandlikni oshirishda investitsiyalarning o‘rni ilmiy asosda yoritiladi.

Kalit so‘zlar: hududiy investitsiya, iqtisodiy o‘shish, sanoatlashtirish, infratuzilma, bandlik, regional rivojlanish, investitsion strategiya.

Bugungi globallashuv sharoitida har bir davlatning iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligi uning investitsion siyosatiga bevosita bog‘liq hisoblanadi. Xususan, hududiy investitsiyalar milliy iqtisodiyotning muvozanatli rivojlanishini ta‘minlovchi eng muhim omillardan biridir. Chunki investitsiyalar faqat markaziy shaharlarda to‘planib qolmasdan, barcha viloyatlar va tumanlarda iqtisodiy faollikni oshirishi, ishlab chiqarish kuchlarini hududlar bo‘yicha samarali taqsimlashga xizmat qilishi lozim.

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda hududlarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Har bir hududning tabiiy resurslari, geografik joylashuvi va iqtisodiy ixtisoslashuvi asosida investitsiya loyihalari ishlab chiqilmoqda va amaliyotga joriy etilmoqda. Bu esa hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish hamda mamlakatning umumiy iqtisodiy salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Hududiy investitsiyalar nafaqat iqtisodiy o‘shishni ta‘minlaydi, balki ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga ham yordam beradi. Yangi korxonalar tashkil etilishi natijasida ish o‘rinlari ko‘payadi, aholining daromad darajasi oshadi va migratsiya jarayonlari kamayadi. Shu bilan birga, investitsiyalar orqali zamonaviy texnologiyalar, innovatsion boshqaruv usullari va ilg‘or ishlab chiqarish tajribasi hududlarga kirib keladi.

Hududiy investitsiyalar iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, ular mamlakat ichida iqtisodiy resurslarning samarali taqsimlanishini ta‘minlaydi va ishlab chiqarish kuchlarining hududlar bo‘yicha muvozanatli rivojlanishiga xizmat qiladi. Bunday investitsiyalar iqtisodiy o‘shishni faqat poytaxt yoki yirik shaharlarda emas, balki barcha viloyat va tumanlarda jadallashtirishga yordam beradi. Natijada hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlar kamayadi, milliy iqtisodiyotning umumiy barqarorligi mustahkamlanadi.

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda hududiy investitsiyalarni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Har bir viloyatning iqtisodiy salohiyati, tabiiy resurslari va geografik joylashuvi hisobga olingan holda investitsiya loyihalari ishlab chiqilmoqda va amaliyotga tatbiq etilmoqda. Masalan, Toshkent shahri va Toshkent viloyati sanoat hamda xizmatlar sohasida yetakchi bo‘lsa, Farg‘ona vodiysi hududlarida yengil sanoat va qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlashga asosiy urg‘u berilmoqda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi va boshqa ayrim hududlarda esa energetika, ekologik loyihalar hamda infratuzilmani rivojlantirish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan.

Hududlarda erkin iqtisodiy zonalar va sanoat zonalarining tashkil etilishi investitsiya oqimining sezilarli darajada oshishiga olib keldi. Bu zonalarda investorlar uchun soliq va bojxona imtiyozlari, soddalashtirilgan tartiblar hamda davlat tomonidan infratuzilmaviy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari joriy etilgan. Natijada yangi ishlab chiqarish korxonalarini tashkil etilib, sanoat mahsulotlari hajmi oshib bormoqda.

Hududiy investitsiyalarning samaradorligi ko‘p jihatdan infratuzilmaning rivojlanganlik darajasiga bog‘liq. Yo‘l-transport tarmoqlari, energetika tizimi, suv ta‘minoti va logistika infratuzilmasi yetarli bo‘lgan hududlarda investitsiya oqimi yuqori bo‘ladi. Shu sababli O‘zbekistonda sanoat zonalarini infratuzilmasini modernizatsiya qilish, yangi transport yo‘laklarini qurish hamda energetika tizimini kengaytirishga katta e‘tibor qaratilmoqda.

Hududiy investitsiyalar nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy rivojlanishga ham sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi. Yangi korxonalar ochilishi natijasida aholi uchun ish o‘rinlari yaratiladi, ishsizlik darajasi kamayadi va aholining daromad darajasi oshadi. Bu o‘z navbatida migratsiya bosimini kamaytiradi va hududlarda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi.

Shu bilan birga, hududiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Ayrim hududlarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali kadrlar tanqisligi va investitsion faollikning notekisligi shular jumlasidandir. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, “smart region” konsepsiyasini joriy etish va investitsion loyihalarni samarali boshqarish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, hududiy investitsiyalar O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror va muvozanatli rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Ular hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytiradi, sanoatni rivojlantiradi, infratuzilmani modernizatsiya qiladi va yangi ish o‘rinlari yaratadi. Kelgusida hududiy investitsiya siyosatini yanada takomillashtirish orqali mamlakatning umumiy iqtisodiy o‘shish sur‘atlarini oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi. *Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida*: O‘RQ–598-son Qonun. 25.12.2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. <https://invest.gov.uz/uz/>
3. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. <https://stat.uz/uz/>
4. The World Bank. Uzbekistan Country Economic Update. <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan>